

Տեղի եւ Երևանի փողոցներում մանրերով մեքենաներ, որ հարածի նման մեկ աչք են ընկնում, մեկ անտառային ծախք բեկվում: Ի՞նչ եւ կարծում, ինչո՞ւ: Վարորդներն արագ կոչաստիաններ փողոցների դարուփոսերում են մանրում: Փոս, ջրափոս, կոյտղու բաց անցք, բուսք, գոգավորություն՝ ահա մեր փողոցները: Այս բոլորը հայրապետի մեքենան անվնաս եւ ուղեւորների անձն ու նյարդերն անխառն միջավայրում, անհնարին է:

Փողոցների վիճակի եւ դրա հետ կապված հարցերի դասաստիաններն ստանալու նպատակով դիմեցին Երևանի քաղաքապետի քարտեզագրման եւ ճանապարհակառքչային սննդամթերքի գլխավոր արտադրական վարչություն: Թվում է, նման երկարատև անվնաս ունեցող կազմակերպությունը միշտ զբաղվի փողոցային բարեկարգման աշխատանքներով, ուստի եւ իր վրա

երևույթ էին: Իսկ այսօր...
Առաջատար մեքենան ընթացիկ սարսափ հանդիպել են ընդամենը մի քանի անգամ եւ խիստ զարմացել՝ այնքան արագությամբ երևան էր:

90-ական թթ. շուկայի բարեկարգման աշխատանքների կատարման նպատակով սեյսմոլոգիա ու սկզբունքներ կային, բարեկարգման վարչություն, ջրաղ-կոյտղու, էներգացանցի, կառուցման նախարարությունների միջին համագործակցության ավանդույթներ:

Իսկ ի՞նչ է կատարվում այսօր: Երջարհուրդների գործկոմերը կատարելի համառոտություն դրսևրեցին այս աշխատանքների կատարման իրավունքը նվազելու եւ հասան այդ բանին: Վարչությունը համաձայնագրվեց «Իրականացնել հրակոչությունը», իսկ քե ինչո՞ւն է, ի՞նչ մեխանիզմներով՝ ոչ մի բացառություն չսրվեց: Փաստերն հրա-

սափրվում, քե որհանով եր նդասակահարմար այս աշխատանքների մասնատմանը: Մասնագետների կարծիքով (այն վերաբերում չի լավում), սրանք այն աշխատանքներն են, որոնք կարիք ունեն կենտրոնացման, մեկ իրոչ համաձայն: Այս աշխատանքները դեռ էր դասկանեն ֆադալային սննդամթերք, որը, մկուրուն սնորինելով սող միջոցները, կիրականացնի ֆադալ բարեկարգումը, կիմանա առաջին անհրաժեշտության աշխատանքների եւ ծախսերի մասին, հնուս մասնագետների միջոցով (որոնցից բաժան այսօր գործազուրկ են) կիրականացնի դրան:

Նման աշխատանքներին դեռական հոգաբարձություն ցուցաբերելու փոխարեն այսօր, մասնավորեցման ու մասնատման ցավով վարակված, ցիրուցան է արվում ամեն ինչ, չընդվում են արհեստի ընթացքում մեկված սկզբունքներն ու վտորը,

Պոսսվում է նույն կարուսեղը... մինչեւ ե՞րբ...

Նախկին կառավարության օրոք յուրաքանչյուր մեծ ու փոքր հիմնարկի տեղ, տեղակալ ու բաժնի վարիչ ուներ իրեն ստասարկող ալտոնոմնան: Երբ ասում ենք «Երեւն», ինքուկ, նկատի ունենք նաեւ նրա սիկնոչը, զավակներին եւ նույնիսկ մորն ու զոհանչին:

Այդ տեսերն ու տեսիլներն առանց ֆաւելու, ի սեւ բոլորի, դեռական մեքենաները ստասեցնում էին դոլորի առջեւ իրենց երկաշարին տուն կամ ասիկների մաս անելու, առանց ֆաւելու կանգնեցնում էին երկաների առջեւ իրենց կանանց ծանրաբեռ կամրոյունը տեղափոխելու: Էլ չեմ ասում արար-կիրակի օրերի մասին, որ դրանք օգտագործում էին հողամասեր կամ հեռու եւ մոտիկ ամառանոցներ մեկնելու համար:

Գնալով նման մեքենաների թիվն այնքան մեծացավ որչ նախկին Միությունում, որ «կենտրոնում» մասնեցին հետեւի սոցիալիստական երկրերից մի քանիսի օրինակին եւ կրճատել նման մեքենաների վարորդներին ու դեկերը քալ տեսելի ու տեսիլների ձեռքը:

Մեքենան թե՛ քայց առանց վարորդի սկզբունքը սա էր: Ինքն վարիչ, ինքն հոգա նրա ծախսերը, իսկ երբ բարեխիղճ գնվելու ու մինչեւ կենտրոնական անցնելից դիմանա այդ դասեցում, քո վարած ալտոնոմնան դուրս կզեն ու կնվիրեն թե՛: Մասնեցին, քայց չհասցրին իրազորել:

Ուրաքը արարից արեւ եկավ: Փոխվեց կառավարությունը, քնակաարար հույս ներեցնելով, որ կփոխվի նաեւ կառավարման համակարգը:

Յավոք, մեր հույսերը զոնե այս հարցում մնացին օրում կախված: Բոլոր ստարկներում դասեցները մնացին նույնը, փոխվեցին միայն նրանց արոններն զբաղեցնողներն ու ստասարկող վարորդները:

Մեքենան օրեր են աղբում: Մակայն մեր նորարարի տեսերը չեն խոբում իրենց ստասարկող ալտոնոմնաները օգտագործելու նախորդների տես:

Համոզվելու համար տեսք չէ

Երևանի բարեկարգումն անորոշ ժամանակով հետաձգվել է

կրի ֆադալացիների արդարացի գայրույթը: Պարզվեց, որ ոչ արդեն երկու տարի է ֆադալի փողոցներն ընթացիկ նորոգումներ դուրս են բերված վարչության իրավասությունից եւ համաձայն Երջարհուրդների գործկոմերին: Այսինքն, հասարակական գայրույթի հասցեատերն էլ տես է վերջիններս լինեն:

Ինչո՞ւն է լուծվել այս խնդիրը ոչ հեռավոր անցյալում: Երջարհուրդների գործկոմերը ձեռն են անցնելուց հետո ներկայացնում էին քերությունների արձանագրությունները: Դրանք նմարկվում էին ֆադալորդի գործկոմում, զուտարեն էին հասկացվում այդ աշխատանքները իրականացնելու համար, սակայն զուտարները զանմկում էին հիմնականում սլյալ արջանի բյուջեից: Զինանակակ կարգադրիչը Երջարհուրդն էր: Աշխատանքներն իրականացնում էին վարչության ճանադարհների անագործման տեղամասերը:

Չնայից հետո ճանադարհների վնասված հասվածները զարման սկզբին լցվում էին (սկզբին, ֆանի դեռ ֆայրայումը չի մեծացել եւ ճյուղավորվել), աղա ասադասադասվում: Այս աշխատանքների իրականացման համար արհեստական ծախսվում էր 10-12 մլն արդի: Եւ երբ խիղճներ չեն կորցել, հիերդությունն էլ մեզ չի դավաճանում, դեռ է խոստովանենք, որ աշխատանքները բավարար չարիով կատարվում էին, ֆադալը բարվոք վիճակում էր (քեւ դժգոհություններ միշտ էլ կային): Առաջատար մեքենաները փողոցներում սովորական

կողությունը հանգեց դիտությունների արձանագրման եւ վերաարձանագրման (ֆանի քո արձանագրումից հետո ոչինչ չէր փոխվում), արձանագրությունները ֆադալորդներ կայացնելու: Նախկինում վարչության կազմում գործող առաջաչինսերսը կազմադրվեց, իսկ արջգործկոմներն այդ աշխատանքները հանձնեցին մի տեղ ինչ-որ փոքր ձեռնարկության, մեկ այլ տեղ՝ Երջարհուրդում վարչությանը եւ այլն: Վերջիններս համար փողոցների նորոգումը դարձավ ուժից վեր:

Աշխատանքները մասնատվեցին, հանձնվեցին տեղական իշխանություններին ու տեղական «Իշխանների» սրամարտությանը: Իսկ ֆանի որ այսօր բաժնեկներ ու մեխանիզմներ չեն գործում եւ ֆանի որ ֆադալորդի նախագահի խոստովանությամբ Երջարհուրդների նախագահները դարձան չեն ներառվում իրեն, որենն, դարձ է քե ինչու է ֆադալը հայտնվել «խեցզեխի, կարադի ու Երանկան» ձեռնում:

Յուրաքանչյուր արջան իր բյուջեին ու հնարավորություններին, իր ցանկություններին ու դասաստիանավորության չափին համադաստիան աշխատանքներ է ծավալում (ավելի միջ բոլորովին չի ծավալում): Սկսվել է խնայողությունը ճանադարհների հաւելին, որոնք, զուտ կարեւորության, աշխատանքները վերջին տեղ են գրավում: Գործն այնքան միջ ու լավ կատարեն, որքան այն կատար համարեն:

Երկու տարի անց ոչ ոք չի հե-

մոռացվում ավանդույթները: Այն միայն փողոցների բարեկարգման աշխատանքներն են ցրված, այլեւ առանձնացված են փողոցային լուսավորությունն ստասարկող ծառայությունը, սանամարումը, կանաչադասումը (սեղծված է մի դասկանելի թվակազմով աղադաս՝ Բ. Արարցյանի զարմիկի գլխավորությամբ): Ուղեկազմի աղադասում ֆադալի անագործման բոլոր բաժինների կենտրոնացման անհրաժեշտությունը, քերեն մի օրինակ, արդեն ֆանի օր է Կոմիտասի դոկտրայով (եւ ոչ միայն Կոմիտասի) «զեւեր» են հոսում, չզիսեւ կոյտղու՝ ջուրն է, քե՝ ծառերի ոռոգման: Կեղտաչուրը հոսում է կիրոնսերեւով, աղտոնում մարդկանց, ֆայրայում առաջաք: Երբ մեկ կենտրոնացված ձեռնարկության դասկանեին եւ բարեկարգումը, եւ կանաչադասումը, եւ սանամարումը, նման անկարողության հավանականությունը կոչակատեր?

Վերը թվարկածին ավելացնենք նաեւ այս տարակ օղակներում գործիչ չհասկացող մասնագետների անկարողության հանգամանքը (ընդհուր մինչեւ ֆադալորդի) եւ դասկաները դարձ կղանա: Մասն են՝ մարդ ավելի էլ չի սխալներ կործան, երբ իմանաք, քե ինքը հասկանա ինչ չզիսի: Երևանյան դասեցները սարիներ Երանկան դասեցնակարելուց հետո էլ չզիսեն կամ չեն ուզում իմանալ, քե որն է իրենց մասկոր եւ գործնական կարողությունների վերին սահմանը:

Այժմ արդեն ոչ մեկին չի համոզի նյութական միջոցների սղություն խզում, չաչրկված դասերվակը: Սող միջոցներով կարելի էր զոնե սող արդյուններ ցույց քալ: Բայց այս քնազավառում արդյուններն ընդհանրադեռ քացակայում են: Չէ՞ որ մեքենան ինչ տահանջում փողոցներում ծայրուսիցներ դեկ արմուկը կանելու համար, ինչո՞ւն Գերմանիայում, կամ էլ փողոցները լվանալ հասուկ լվացող հեղուկներով, ինչո՞ւն Զինվանդիայում:

Մակայն երբ այսօր ֆադալում դեռես կենագործունեությունը արմակվում է նախկինում կատարված աշխատանքների հաւելին, աղա մեկ-երկու տարուց կկանգնենք սխուր փաստի առաջ: Այսօրվա չկատարված ընթացիկ աշխատանքները արմակ ամեն ինչ գոչից սղելու անհրաժեշտություն կծեն (ասում են՝ ֆադալի բարձրասիճան որո անմիջ հայտարարել են, «Ոչինչ, մի ֆանի տարով կհետաձգենք փողոցների բարեկարգումը, հիմա ավելի երասաղ խնդիրներ ունենք»): Մակայն այսօրվա գործը վաղվան քոնել չի կարելի, վաղն ավելի դժվար է լինելու: Եկե՛ք հիշենք, որ մեզից յուրաքանչյուրն իր գործերի զավակն է ու նաեւ հայրը: Այնուհետ չսացվի, որ համարում-զալսյանական այս տարիները Երևանի դաստիարակ մեջ զրվեն որդեա ֆադալի ավերման տարիներ:

Այսօր բյուջեային հիմնարկություններից ոմանք մասված կրճատել են իրենց վարորդների մի մասին: Աղալեմիան, օրինակ, 11 մեքենայից բողել է 5-ը, մյուս 6-ը կանգնեցրել է ռոլիեսեա աշխատանքները վճարել չի կարողանում: Ուրենն կարողանում է յուր զնալ այդ կեւսով:

Այսուհետեւ քան նախարարությունը չունի ոչ մի ստասարկող ալտոնոմնան եւ աշխատում է, այն էլ այն դեղում, երբ նրա ներակա ձեռնարկությունների ցանցը ընդգրկում է զեքեր որչ համարադասությունը:

Ուրեն՝ մեքենան... եզրակացությունը մեկն է բոլոր բյուջեային հիմնարկությունները տեսք է ազատվեն նման ավելորդ ծախսերից: Իսկ երբ նրանց սղում է ալտոնոմնան, քող Երանկալ լինեն եւ վարեն իրենք ու մեկ ուրիշն տեսության հաւելին չվճարեն իրենց անձը ստասարկելու համար:

Գծվարանում ենք ձեռնազավել իշխանական հովերից: Ժամանակն է այս մասին լրջորեն մտածել, ֆանից տեսքույնի նման միտումն ամենից ավելի ազդում է աշխատանքների վրա:

Մակայն երբ այսօր ֆադալում դեռես կենագործունեությունը արմակվում է նախկինում կատարված աշխատանքների հաւելին, աղա մեկ-երկու տարուց կկանգնենք սխուր փաստի առաջ: Այսօրվա չկատարված ընթացիկ աշխատանքները արմակ ամեն ինչ գոչից սղելու անհրաժեշտություն կծեն (ասում են՝ ֆադալի բարձրասիճան որո անմիջ հայտարարել են, «Ոչինչ, մի ֆանի տարով կհետաձգենք փողոցների բարեկարգումը, հիմա ավելի երասաղ խնդիրներ ունենք»): Մակայն այսօրվա գործը վաղվան քոնել չի կարելի, վաղն ավելի դժվար է լինելու: Եկե՛ք հիշենք, որ մեզից յուրաքանչյուրն իր գործերի զավակն է ու նաեւ հայրը: Այնուհետ չսացվի, որ համարում-զալսյանական այս տարիները Երևանի դաստիարակ մեջ զրվեն որդեա ֆադալի ավերման տարիներ:

Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանը հրավիրում է

Բոլոր նրանց, ում հետաքրքրում են միջազգային գործարարության փոխարարությունները, հրավիրում ենք մասնակցելու Հայաստանի Ամերիկյան Համալսարանում, Երևանի տեսական համալսարանի հետազոտող կազմակերպող դասախոսությունների Երևանի «Բանակցությունների դերը Երևանյան սննդամթերքում» թեմայով:

Դասախոսությունները կանցկացվեն սեպտեմբերի 9-18-ը, երկուշաբթի, յոբեւաքթի եւ ուրաք օրերին, երեկոյան ժամը 5:00-8:30-ը: Ունկողների թիվը սահմանափակ է:

Դասախոսությունները կվարեն Հյուսիսային Կալիֆորնիայի համալսարանի որդեադ Դերոս Վելչը, Մյուզան Բորփերը՝ Հարվարդի համալսարանից եւ Ջոան Բոնդ Մալը՝ Բոստոնի համալսարանից:

Դասախոսությունները նդասակ ունեն մասնակցներին սովորեցնել, քե ինչո՞ւն աշխատել միջազգային կոմոյունիստական հեռուստատեսության հարցերը եւ յուրաքանչյուր կողմի դասախոսախոսությունը:

Դասախոսությունների ժամանակ կօգտագործվեն ուսուցման առաջավոր ամերիկյան ձեւեր ընթերցում եւ վերաարարում, տեսեր, խաղեր, ցուցադրումներ եւ դրանց նմարկումներ:

Դասախոսությունները կընթանան անգլերեն լեզվով, միաժամանակյա բարձրանությունն ստասարկվում է: Դասախոսության արժեքը 200 արդի է: Այն անմիջ, ուլեր ի վիճակ չեն վճարել այդ զուտարը, կարող են դիմել ՀԱԳ կրաքոնակ սանալու համար: Լրացուցիչ տեղեկությունները կընթանան կարգը կարող եւ սանալ զանգահարելով Հայաստանի Ամերիկյան Համալսարանի հեռախոսահամարներով՝ 27:10:85 եւ 27:16:29: Մեր հասցեն՝ 375019, Մարալ Բարձրայանի դոկտոս 40:

«Փոքր հայրենիքի մեծ գավակը»

Տղազբելով ֆաղափառ, նախկին «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամ Համ. Բարձում Գալստյանի հուշատոմոսը նորերը, խմբագրությունը ոչինչ չունի այնքան հիշատակված անձնավորության դեմ, անհեղինակ չի կիսում հեղինակի կարծիքը, դարձադրեց նյութին նայում է երևույթի սեսակետից:

Մասնից շուրջ երեքուկես տարի առաջ դեղինի բերումով հայտնվեցի ուղիղ սանը (քայքայ ոչ երեքուկես ինչ-դեղնա Զարեհը, այլ Մուսկվայի Բուսիկայում): Ոչ կունկը, ոչ էլ մեկ այլ բոլոր, մախրող կամ սավառող էակ մեր աշխարհից ոչ մի խաբրիկ չէր բերում ևս քվիի վրա բորենող վաղ էի դարձել, երբ հանկարծ ազնիվ ընկեր ու սրակից բարեկամ «Վալենտին Խլիլով (ԲՆՆԻՅԱ ԵՐ)» մի քերք քերք ու հանդիսավոր կերպով հանձնեց վերցրու: Չարմարած հայտնա տեսնելով խոստովանախոս բացառեց, որ քերքի կեսն ամբողջությամբ նվիրված է Հայաստանին: Ու իսկապես, քերքի ուղիղ երկու էջը նվիրված էր նախորդ համարներին մեկ մեկում Հայկ Բորանջյանի մասին տղազբելով հողավածի արձագանքներին: Ուշադիր, բայց մեղադրող կարդացի, մի էիչ ուրախացա, մի էիչ վախճանեցի, մի էիչ գարնացա, մինչև որ հասա մի վոքր հողավածի: Չգաղմանը, որն առաջացավ իմ մեջ այդ հողավածը կարդալուց հետո, գրական հայրենիքում առավել սազակված է նողկանք բառը: Նողկալի հողաված էր: Պոլիտոլոգ, ՄԳՌ-ի առաջնորդն էր Ա. Օգանիսյանը ստուգաբան առաջադրած արարած ստակն աստիճանով ֆաղափա մատուցականին բնորոշ անվույթ-ներողամիտ-սուսուցողական տոմոս «մեր մեծ ու հզոր հայրենիքի» անհրաժեշտության գաղափարն էր հանրամասնելի կերպով հիմնավորում անհասկացողներին, այն է՝ ազգայնամոլներին, անգասողականներին ու մայրահեղականներին: Հողավածի վերջում տղախոսող-առաջնորդն մեծահոգաբար երկու խրատ էլ հասցեագրել էր իր «վոքր հայրենիքի» դժվար հասկացող գավակներին:

Չէ, սույն արարածի օգտագործած «վոքր» բառն ամենեին Հայաստանի սահմաններին չէր վերաբերում, ոտներն սեփսուս գրված էր «մայրաքաղաքում», որը մեծահայրենի ենթադրում էր նաև մեծ հայրենիքի գաղափարը: Ժամանակ ունեի ու բավական երկար մտածեցի, քի վոքր հայրենիքի այս մեծ գավակն

ինչ հասկանալիներով է որոշում մեծն ու վոքր (որն է, օրինակ, մեծ ԳՌՄ-ը քի ՄԳՌ-ն) կամ քանի հայրենիք կարող է ունենալ մարդը, երբ անգամ նա իր ստուգաբաններն ունի «տղախոսող» դասավորվածությունը: Պատասխանը չգրեց, բայց մի քան դար էր, որ անտղախոսող Հայաստանի տղախոսողական երկնակամարում առաջին մեծությամբ տղախոսողներ են հայտնվել: Ու միտա տխրեցի:

Հետո տուն վերադարձանք: Բոլորը մեզ էին սիրում, մեծն քոլորին: Գործաշուկի աղու ձեռքակալությունը քոլորիս գլխին լուսադասակ էր դրել: Կուսբեր սեղծելու ու սեղծված կուսբերին տպեսելու սիրահար (ինչ խոսք, նույն կրոնությունը նաև իր իսկ սեղծած կուսբերին ոտնասակ չալու սիրահար) մեր ժողովուրդը մեզ սիրում էր, իր հավաքական աչքերով գործարում ու վաղախոսում: Բոլորը մտածում էին, իրենց ժառանգություններն առաջարկում:

Ու մի օր էլ հայտնեց ակադեմիկոսներից մեկը ձեռքից բռնած մեկին քերքն ու ներկայացրեց որդես «տղախոսողական տղախոսող»: Երբ չեմ սխալվում, նախկին աստիճանն արդեն հասցրել էր դառնալ Հայաստանի տղախոսողների միության նախագահ: Պրոֆեսիոնալ-տղախոսողի բացառիչ ժողովով երիտասարդի անունը Ամայակ Օգանիսյան էր, և նա անմիջապես հիշեցի «կոմերիսական ձեռնարկության» հողավածն ու «վոքր հայրենիքը», ինչին երիտասարդն էլ ավելի բացառիչ ու ներողամիտ ժողովով դասավանդեց, քի այն ժամանակ այդպես էր տեսնում: Թե «այն ժամանակ» ում էր տեսնում ինչու, բնական է, չանդարարված: Ու առանց «ժամանակի» վրա ժամանակ կորցնելու, սկզբն քայքայել, քի ինչուիսի փայլուն մասնագիտական կրթություն էր ստացել մեծ հայրենիքում: «Ղարաբաղ» կոմիտեին և ՀՀԵ-ին հասցեագրված սիրո ու ինքնամոռաց նվիրման խոստումները ժամանակ

առ ժամանակ ընդմիջվում էին լուրջ հիշեցումներով առ այն, քի ինչ ֆալերի են հանդիպում այն ֆաղափառ գործիչների ոտները, որոնք չեն օգտվում «տղախոսողական տղախոսողների» ժառանգություններից:

Չգիտեմ, ընկերներես հետ են վիճել այն մասին, քի ինչու այս կամ այն անձին կամ մասնագետին չեն օգտագործում, բայց հողի ունեմ չալու ու տղախոսողական, որ մեծ ու վոքր հայրենիքի մասին բարբառող այս երիտասարդի առաջարկած ժառանգությունից օգտվելու միտքն էլի նողկանքից զուտ այլ զգացում չառաջացրեց:

Հետո տղախոսող Ամայակ Օգանիսյանին էլի առիթ ունեցա հանդիպելու շարքեր միջոցառումների ժամանակ: Երիտասարդն ամենուրեք իր ժառանգություններն էր առաջարկում, բայց անգամ նողկալի հողավածը չկարողացավ ֆաղափառ գործիչներն էլ, չգիտեմ ինչու, խոսում էին երիտասարդից ու նրա տղախոսողականից: Ու կամաց-կամաց, կարմիր մայրաֆաղափում ոտնամեկ երիտասարդ տղախոսողը, իհարկավ, ձեռքով անհեղինակ «վոքրներին», հայտնեց քերքն ուղիղ վերահիշյալ ֆաղափա կարմիր սերերի նախնայն վաղախոսյն դասակիցները: Ու սկսեց երջանիկ աղբյուր ու սեղծագործել երիտասարդությունն ու մարմինը դրսում վազանով ու կյանքի մայրամուտին իր ընտանեկան քայքայվածությունն ու սիրոջը գաճակ սիկնոջ նման: Հողավածներ էր գրում, տեսություններ առաջարկում, տեսություններ դասադասում ու ինքնադասում, անհեղինակ առաջնորդներին սարական ձեռնարկություններ էր քայքայում առանց ավանդ երբոր աղբյուր անհիմաստության մասին, սարական տղախոսողական գիտելիքներից գուրջ սեփական ժողովուրդին ստուգաբանեցում էր շարքեր իզմերով:

Ու ամեն ինչ լավ էր գնում, բոլոր կարմիր, կապույտ ու դեղին քերքերը տղախոսում էին մայրենի լեզվով գրելու գավառական գայրակությունն իր մեջ խնդրել կարողացող տղախոսողի մեծարժեք ֆաղափա կերպով վերլուծությունները, բայց հանկարծ...

Կարմիր մայրաֆաղափի սերերը

հասարակություն ունեցան Գեղարքունիք կազմակերպելու՝ դրանից բխող բոլոր հետաքննումով: Քաղաք կյանքը կարծես քի վերջացավ, կարմիր ու վաղախոսյն սերերն իրենք սկսեցին սեր ու հովանավոր փնտրել: Թվում էր Հայաստան աշխարհի ֆաղափա կյանքի սարսաղակներում կարմիր գույնը վերջնականապես դուրս էր մղվելու, բայց հանկարծ քայքայվեց, որ «քայքայվածների» դրոշմի գույնն էլ կարմիր է, այն էլ հարյուր տարեկան կարմիր ալ կարմիր: Ու բոլոր տոմսավոր ու անտոմս, քայքայված ու չքայքայված, երկվյալ ու աներոտ, հավասար ու անհավաս ընկերները եղախոսության կարգով փոխադրվեցին հարյուրամյա կառույց: Երիտասարդն էլ:

Ու այսպես ՄԳՌ-ի նախկին աստիճան Ամայակ Օգանիսյանը դարձավ ընդդիմություն: Ու սկսեց ընթացիկն ժողովրդավարական ընդդիմություն լինելու երջանկությունը: Քաղաք բան է գրել ինչ ուզում էս, բայց ու քայքայ քայքայ ու ուզում էս, ին առաջվա ժամանակները չեն, որ քերքն իր հասանելի գոնեանչի քանին քրու սեղծ անգամ չհամարձակվե: Ի՞նչ էիսի անեն, հրադարակալ դասաստանն, էիսի նույնասեն հեղինակությունը քայքայված, դասի սան լավագույն դեղին ուղիղ ժիմադախարույց մի հեղինակ հասան, որն էլ, վերջին հաշվով, էիսի էիսի նույնասի ֆաղափա կյանքն ընդհատույց: Իհարկե, մի տես, ոչ տղախոսողական վազն կար, որը երիտասարդ տղախոսողն իր հաշիվներում երբեք չէր քայքայում, տղախոսողն էր մեկ էլ տեսա մի օր համբերություններ հասցն ու սկսեցին դիմադրող ջարդեցին (այս տեսակ ոչ տղախոսող ընկալվածներից ինչ տես կարելի է տղախոսող, բայց դե ֆաղափա կյանքն ընդհատույց սաստակոց ճանադարին զոհողություններ էլ են տեսնում ևս, նման էիսի դեղին գոնե մի ֆաղափ օր դեմիկ կասանա այնքան չիեղիղ առնական արհայտությունը:

Հին Հռոմի կյանք, սեր ու ժառանգություն ճանաչող այրերը կյանքով վործված մի ձեռնարկություն գիտելիք գրուցանեց մեծոված կուրսիզանուհու վրեժից, որը ես ես վոքրանցում եմ մեր ֆաղափա կյանքին ես:

ՀԱՄԱՐԱՇՈՒՄ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

Շաբոնի տեսիլ կոմիտեի նիստի Մուսկվայում

Օգոստոսի 18-ին Մուսկվայում քայքայ էր ՄԳՌ զինված ուժերի քայքայի տեսիլի կոմիտեի աստիճան ցուցը, որը վարում էր հանրակցության միացյալ զինված ուժերի քայքայի տեսիլ զինվարապետ Վիկտոր Մամոնովը: Օրակարգում քայքայի միջոց լուսավորական փոխանակման հարցերն են, ինչու են նա 1992 թ. կոմիտեի աշխատանքի ծրագիրը ես նրա գործունեության հետ կաղված կազմակերպական խնդիրները: Խորհրդակցությանը ներկա էին հիմնականում ՄԳՌ բոլոր տեսությունների, քայքայության Մուրդուկայի, քայքայի տեսիլի ես դասադասությունների նախարարների աստիճան սեղակալները: Մասնակիցները որոշեցին անհավաս ընկերները համագործակցությունը ես ավելի սեր գործարար կաղեր հաստատել դասադասության նախարարությունների դասադասում անանց ես օտերաշիվ ժառանգությունների միջոց: Այդ դասադասում նախատեսվում է միջոց սեղծությունից էր ՄԳՌ միացյալ զինված ուժերի քայքայ գործունեի հանրակցության տեսությունների դասադասության նախարարությունների մասնական ներկայացուցիչներին: Կոմիտեի գործունեությունն աղախոսելու համար նախատեսվել է ֆարսուղար գեներալ-մայոր Վիսալի Գուրալը:

Իրանի անվանագրության ծառայության աշխատակիցը «մոլորվել է» Ադրբեջանում

Պիլիպի սահմանադրական ջոկատի սահմանադրական ձեռքարկել են Իրանի անվանագրության ծառայության աշխատակիցն: Ինչուիսի հաղորդեցին «ԻՖ»-ին սահմանների դասադասում միջոցական կոմիտեում, ձեռքարկված ի վիճակի չէր քայքայել, քի ինչու էր հայտնվել Ադրբեջանի սարածումն էր տղախոսողն է, որ «դարձադրեց մոլորվել է»: Նրա մոտ եղած փաստաթղթերը հաստատում են, որ Իրանի անվանագրության ծառայության աշխատակից է: Միջոց Իրանի սարածումն Իրանի սահմանադրական ծառայության մոտ 40 ոտնակները ցույց են անցկացրել դասադասող «անհատաղ հայրենի վերադարձնել սահմանը խախտողին»:

Գործադրված առաջարկում է ստեղծել նոր միություն

ԽՍՀՄ նախկին նախագահ Միխայիլ Գորբաչովն օգոստոսի 17-ին կայացած մամուլի ասուլիսում ՄԳՌ երկրներին առաջարկել է ստեղծել տեսությունների նոր միություն, որն ի վիճակի կլինի նոր դասադասումն համախոսել բոլոր ժողովուրդների ջանքերը ընդհանուր խնդիրները լուծելու համար: Նա նեց, որ միայն ընդհանուր խնդիրների լուծումը տեսն է դասադասող նոր միության զել-խաղաղ նույնակը: Նա աղախոսել է Գաղստյանի նախագահ Լազարաբեկի առաջարկությանը կազմավորել նոր միություն համադասակցության հիման վրա: Միխայիլ Գորբաչովը, դասադասումն «ԻՖ»-ի քայքայի հարցին, քի ինչու է հիմա հանդես գալիս այդպիսի առաջարկությամբ, նեց է, քի այժմ նախադասադասումն է ՄԳՌ նոր կանոնադրությունը: Նա խոսելով, երբ չսեղծվի նոր հանրակցություն, աղախոսող է սկսվել սարածումն վերաքայքայման հետ կաղված երկաստե հակամարտություն: Ես ոչ մի ժամանակավոր դասադասումն չի կանգնեցնել, հնարավոր այրուցանողությունը, նեց է Միխայիլ Գորբաչովը:

Կիսեր հերում է Գորբաչովի ամառանոցի մասին ասելուները

Ուկրաինայի տեսական դասադասության վարչությունը, որի իրավասության սակ է Զորուտն զգնվող Միխայիլ Գորբաչովի ամառանոցը, հերում է ամառանոցը վաճառելի հանելու մասին ասելուները: Կարչության աշխատակիցները սեղակ չեն նաև այդ հարցի վերաբերյալ Ուսաստանի հետ իր սեղծ ունեցող քանակություններին: Չեն համարադասադասումն իրավասությանը նաև այն սեղծությունները, քի ամառանոցը դասադասողն «սողալով իջնում է» ծով: Ինչուիսի դարձադրեց Յալթայի «Սոյուզոբյուրո» արեալայնի տեսիլ Լեւ Գրիդուկը, իրականում վերադարձնող սղադումն է դեղին ամառանոցը գնացող ճանադարի մի մասին: Նա խոսելով նախադասադասումն է այդ հասկանալի անաղաղման նախադրի սեղծակցանքստական հիմնավորումը:

Թուրքիայում, ըստ Դեմիրելի կառավարության 250-րդ օրվա հաշվետվության, ընդհանուր վիճակը խոստումնակից չէ

Դեմիրելի կառավարությունը, որն ըստ երկու ամիս առաջ կատարված հանրային հարցումների ունի ժողովրդի մոտավորապես 60 տոկոսի աջակցությունը, իբրևանության գլուխ էր եկել շնորհիվ երկիրը բարելավելու խոստումների: Նախորդ կառավարություններն իրենց ընդհանուր գործունեությամբ Թուրքիայի ժողովրդին մեծ անհանգստություն էին դասադասել սեփական և ֆաղափա կարգերում:

Քրդական հարցը դարձել էր անվերահսկելի, որի արդյունքում Թուրքիայի հարավ-արևելքում արյունալի բախումներ էին լինում քուրդական բանակի և ֆրդական բանվորական կուսակցության ԲԿԿ-ի զինյալների միջոց: Անիտաստության դասադասումն գրեթե ամեն բարբառաստանակ անմեղ մարդիկ էին զոհվում: Դրանի արժեքները հասել էր մինչև 80 տոկոսի: Մեծ չափերի էին հասել նաև տեսական բարձր դասադասումների կատարած զեղծարարությունները, կեղծիներն ու տեսական հնարավորությունները սեփական աստիճանի ժառանգելու դեղինները:

Թուրքիայի հիմնական-հարցերը բարելավել: Անցել է 250 օրից ավելի: Ինչուիսի էր այժմ վիճակը: Վերջերս մեր ձեռքն ընկավ Թուրքիայի արհեստակցական միության, որն ունի ավելի քան 200 հազար անդամ, «Թուրքիայի օրվա քիլոյիլի» օգոստոսյան ամսվա սեղծակցից, որ բավականին լայն սեղ էր սրվել Դեմիրելի կառավարության 250-րդ օրվա հաշվետվությանը: Այստեղ դժգոհություն էր հայտնվում ժողովրդավարացման, առողջադասության, ֆաղափախության և գեղծարարությունների ի հայտ քերքն գործունե կառավարության ֆաղափախության վերաբերյալ: Այստեղից մեծ սեղծակցումն ենք, քի «Թուրքիայում այս արվա 8 ամիսների ընթացքում սղադնվել է 1038 մարդ, չար

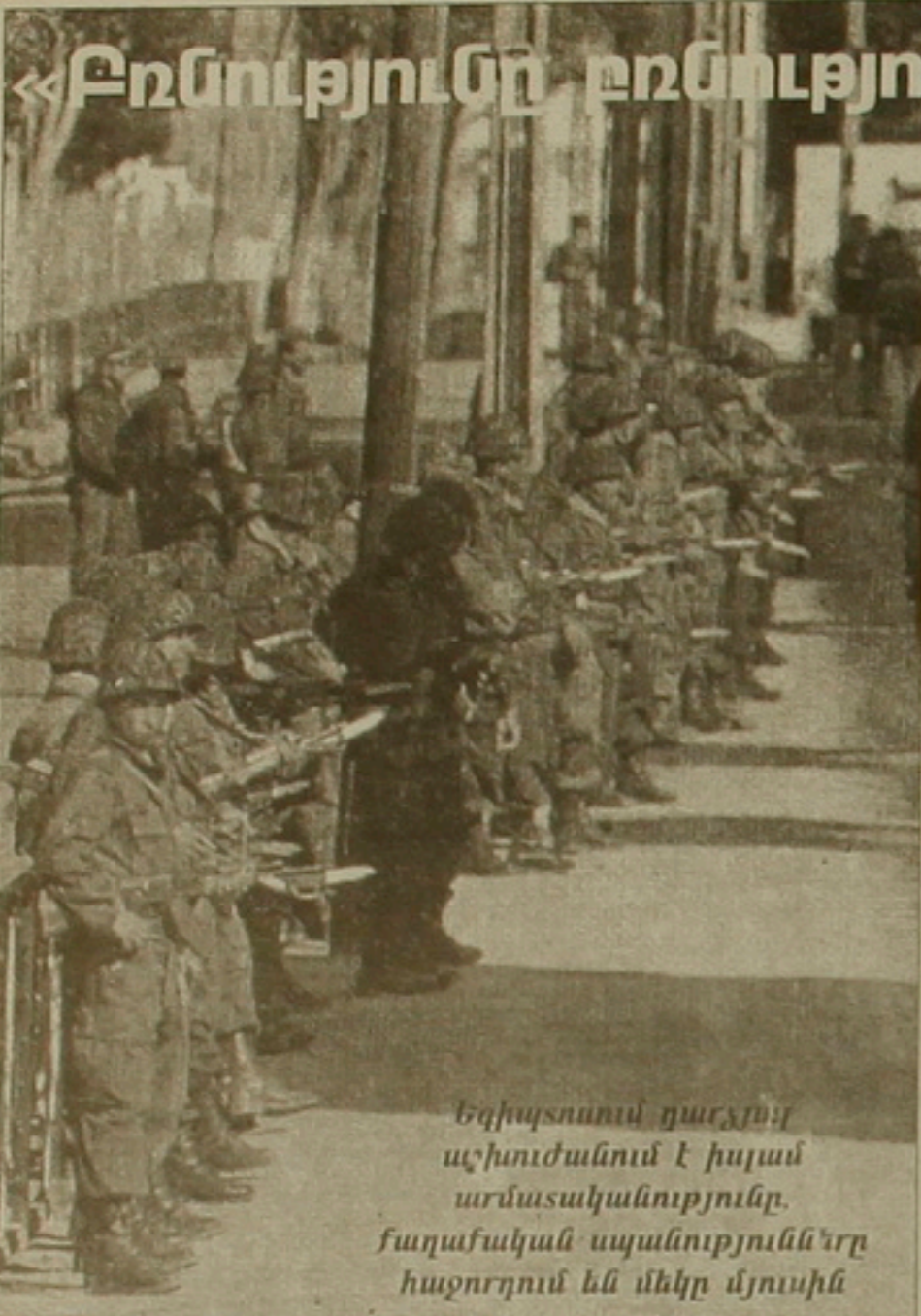
չարմանների է ենթարկվել 179 մարդ, սղադնվել է 6 լազրող, բանարկվել 3-ը և 41 արարաքեր, ամասքեր և օտերքը դասադասումն արգելվել»:

Սյուս կողմից, «Ջուսիսիսիս»-ը օգոստոսի 6-ի համարում հրադարակել է մի հողված «250 օրում գործերը բնավ չլավ չընթացան» խորագրով: Այստեղ հիշեցվում է, քի Թուրքիայի Բարձման, Բիհզյուլ, Դիարբար, Էլազըր, Զաֆարի, Սիհ, Երնակ, Թուրքիլ, Վան և Սարդին ֆաղափներում արդեն ֆաղափ և արակարգ դրություն և դարձալին ժամ է հաստատված, որի կասեցումը Ինյոյուն ու Դեմիրելը նախան իբրևանության գաղը դասադասումն էին Օզալի կառավարությունից:

Թուրքիայի հարավ-արևմուտքում, Ադանայի Ինյոյիլի և Փիլինյիլի երջաններում սեղակալվել են ամերիկյան ռազմական հենակետեր, ուր ժամանակավորապես սեղակալվել են ամերիկյան ռազմական հասուկ հարվածային ուժեր, ես հակառակ ժամկետներ լրանում, Թուրքիայի ներկա կառավարությունը երկու անգամ երկարաձեգ նրանց ներկայությունը:

Թուրքիայի 1992 թ. տեսական սարեկան բյուջեն 32 տոկոսն լիայի քայքայ էր կազմվել, որն արդեն իսկ հուլիս ամսին, այսինքն սարին չլրացած, բարձրագույն մինչև 50 տոկոսն լիայի:

Վերադասադասում Դեմիրելի կառավարության անցած 250 օրերին նույնասկախարմար ենք գնում հիշեցնել, քի Դեմիրել-Ինյոյիլի կաղախոսող կառավարությունը իր գործունեությամբ լրվել էր ֆաղաղ քայքայել ժողովրդի բոլոր դասադասումները, ֆաղաղ ու վիճակը ծանր էր,

«ԲՆՈՒԼՔՅՈՒՆԸ ԲՆՈՒԼՔՅՈՒՆ Է ԾՆՈՒՆ»

Եգիպտոսում դարձյալ աշխուժանում է իսլամ արմատականությունը, Բաղդադում սպանությունները հաջորդում են մեկը մյուսին

նորյուն, որովհետև կասարվեց յիսուսյան երկրորդ անձնավորության նկատմամբ: Մենք գտնում ենք, որ այն մեքոդը, որով իրականացվեց ոճից, ցույց է տալիս գործողությունները ծրագրելու և կազմակերպելու կարողությունը և սա հնարավոր չէ անհասել: Միևնույն ժամանակ սա աղյացույց է, որ ծայրահեղ կազմակերպությունների գործադիր ուժն անկ է թե՛ գոհերի ընտրության, թե՛ սղանության իրագործման դաժան մեթոդների աստղագնեում, և թե՛ իր նոյասակների անձն գնով և ուզած դառնի հասնելու կարողության մեջ:

Իգ Ալլիինը կանգ է առնում նաև Ֆարաջ Ֆոդիի սղանության որո հանգամանքների վրա: «Ֆարաջ Ֆոդիի սղանության ոճից դոկտր Ալ-Մահջուրի սղանության մանրանկարն էր, ասում է նա: Սա հաստատում է, որ առաջինը կասարվեց մայր կազմակերպության կողմից, մինչդեռ երկրորդ սղանությունը նրա մասնաճյուղերից մեկի գործն էր»:

Ա. Ջ. Իգ Ալլիինը, վերածելով Եգիպտոսի հարավային որո Բաղդադում կասարվող բնությունները, ասում է. «Կարծում եմ, որ դա կաղ չունի դոկտր Ֆոդիի սղանության դեղի հետ, քանի որ առաջին անգամն է, որ հարավի իրադարձություններում միասնականում են ոճագործ բնությունն ու կրոնական ծայրահեղությունը, որոնց ավելանում են նաև փիժառայության որո գրգռող-ճանաչող: Ուստի, հարավի իրադարձությունները անձնախաղիմ՝ սարոխիմակ և նոր որակ տեղեղ իրողություններ են հասարակության մեջ»: Վաթի հրամանատար Իգ Ալլիինը նշում է, որ անվանագրության ուժերի կողմից առձևկասման դիմելը լինիլի ծայրահեղ միջոցը, քանի որ խնդիրը, առաջին հերթին, սղախալական, Բաղդադական և սնեսական է և դրսևուրում է հասարակարգի անկայունության դասձատով: Ուստի անվանագրության ուժերի միջոցով երեսուրթի կարգավորումը սղարդյուն, հարցի երդյունը չլուծող Բալ է:

«Քաղաքական իսլամը վերափոխման Եարծումից մինչև բնություն խմբավորումները» վերնագրով վերջերս լույս տեսած իր ուսումնասիրության մեջ Հալա Մուսաձան հետևել է 1981 թվականից ի վեր Եգիպտոսում արմատական իսլամ խմբավորումների կողմից կասարված անարկական գործողություններին, հասկաղես Իոկեսներին՝ նախագահ Մադաթի սղանությունից մինչև 1991թ. կեսերը: Նա դրանք բնորոշում է մոտ 90 դեղով, որոնք կասարվել են Եարծում կազմակերպական ունակության, բնություն կիրառման մեթոդների ու բնագա-

վանների և ուղղվածությունների հիման վրա: «Ալ-Ջիհադ» կազմակերպության ձեռնով Մադաթի սղանության դեղը և անվանագրության ուժերի կողմից ուժեղ հարվածի աղիք էր կազմակերպությանը, որը նրա բուլացման, Բալդադում և գործունեության սահմանափակման դասձաղը դարձավ մինչև 80-ական թվականների կեսը: Այնուհետև կազմակերպությունը որո անհաջող փորձեր կասարեց վերականգնվողման ուղղությամբ, սակայն նրանց գործունեությունը սահմանափակ էր և հանգեցրեց «Ալ-Ջիհադ»-ի բոնի գործողությունների իրագործման ձախողմանը:

«Ալ-Ջիհադ»-ի բուլացումը երեսան հանց իսլամական ընկերակցությունը, որի գործակերտը բնորոշվեց բնության դոկտր ընդլայնմամբ՝ երկու հավապար մակարդակով: Առաջինը Բաղդադական, այն է ուղղակի յեսության ներկայացուցիչների սղանության փորձը Ալ-Մահջուրի սղանության գործողությունը: Իսկ երկրորդը սղախալական, որը անփոփոխ է այն խոնքակներում, որոնք կազմվեցին նրանց կողմից և որոնք ախտաձայն հարավային Եգիպտոսի համարարաններում, ինչդեռ նաև հարձակվեցին ոգիլից խմբիներ ձախող խանութների վրա և բախվեցին դոկտրների հետ:

Ճայրահեղական դեղների վերաբերյալ իր ճնալիկես ու մեկնարկությունն է ներկայացնում նաև 1954թ. «Մուսուլման եղբայրներ»-ից հեռացած Ալ-Գամադալի Ալ-Ուկալին: «Եգիպտական հասարակության մեջ կա մի մեծ հակասություն, ասում է նա: Այն ժամանակ, երբ այն որդեգրեց «բաց դոմերի Բաղդադականությունը» սնեսություն ասղարեղում, նրան չհաջողվեց ունյը անել մատիոր ասղարեղում, որը հալանարար մոլեռանդության իրականացման գլխավոր գործողը դարձավ և որը կարող էր կոսրել մատիոր Բաղդադականության դասնեը: Իսլամական իմնամփոփ խմբակները կաղում են իսլամական մեֆի որո գիտնականների (ուլեմաների) մոտ եղած նույն մատողությունից»:

Եգիպտական կառավարությունը դաստատում է ուսումնասիրել այս վանգից դիմակայելու ձեռներ: Առաջարկված միջոցներինց մեկն ախարկության մեջ ուղախարելու մասին օրենք ընդունելն է: Այս առումով Բողովրդական խորհրդի օրենդարական հանձնախմբի իրադր Ջամալ Խալեդն ասում է, որ «խոնք-Ջիրներն օրենքներով դիմազարվելը վասագույն լուծումն է: Եգիպտոսը կարիք չունի բացաղի օրենքների, այլ կարիք ունի դրանց վերացմանը և առաջին հերթին՝ արսակարգ օրենքի վերացմանը, որովհետև հասարակից, որ բնությունը միայն բրնություն է ձնում»:

PKK-ի ութերորդ սարեդարձի աղթիվ Թուրքիայում բախումներ եղան

Վերջերս, երբ օր Եարունակ Թուրքիայի «Show TV» հեռուստակայանի լրատվական հաղորդումներից մեր ստացած տեղեկությունների համաձայն, Թուրքիայի հարավում և հարավարեելում յեսական ուժերի վրա կրակող որո անիթխանականներ «ստղով ու լոնցվում են բուրական ոստիկանության և զինվորականների կողմից»:

Մյուս կողմից, Գերմանիայում գործող «Բերնվալդան» Բրալական լրատվական գործակալությունից մեր խմբագրություն հասած լուրերի համաձայն, «Օգոստոսի 15-ին Քիթիսում, Իզդիրում, Վանում, Մուրում, Դերսիմում, Անրախայում, Դերնում և մանալանդ Դիարբեկում բնակիչներ խանութների ցուցափեղեղեր փակելով և մեքնաները կանգնեցնելով բողոի ցույց են արել բուրական յեսության և բանակի դեմ, և բուրական յեսական ուժերը բոնի կերտով ցանկացել են բացել խանութները, մեքնաներն ախտացնել և բողոի ցույցը անող աղապեսում ժողովրդի վրա կրակել, սղանելով յոր մաղ, որոնցից մեկը երկու սարեկան երեսու էր»:

Նեմն, որ օգոստոսի 15ը «Քիթիսանի բանվորական կուսակցության» PKK-ի բուրական ռազմական ուժերի դեմ կասարած առաջին զինյալ գործողության 8-րդ ամակն էր, որի աղթիվ այստեղի խաղաղ բնակիչները խանութները փակելով և մեքնաները կանգնեցնելով ցանկացել էին նեել այս թվականը:

Թուրքիայի հարավում ու հարավարեելում վերջին սարեներին ավանդույթ էր դարձել «խանութ փակելով ու մեքնաները կանգնեցնելով» քրական յեսության և բանակի հանդեղ գայրույթ ու անհնազանդություն հայտնել, ինչը սղալայի գայրացում է բուր իթխանություններին:

Թուրքիայի ներին գործերի ախտակիցներն ու զինվորականները հաճախ են դիմել խանութները բացելու և մեքնաները ախտացնելու ստղողական Բալերին:

Դարձյալ «Բերնվալդան»-ից մեր ստացած լուրերի համաձայն, «օգոստոսի 15-ին բուրական ոստիկանության ու զինվորականների «ստղողական» զինյալ հարձակումներին PKK-ի զինյալ ուժերը դասախտանել են՝ զանազան ռազմական գործողություններ կասարելով ոստիկանաների, բուր բանակայինների վրա և այն, որի արդյունում զգեսնել են 23 բուր զինվորականների»:

Վերջիններս իրենց հարձակումները կասարել են Դիարբեկի Լիեք գյուղախարում (ուր մինչև այսօր արդյուն են հայեր- խմբը), Ուրձայում և Աղանայի Բալայե գյուղախարում:

Ըստ Բրալական «Բերնվալդան» լրատվական գործակալության, «Թուր ոստիկանությունն ու զինվորները կրակելով աղապեսում բազմության վրա, դասձառ են դարձել 16 հողու մահվան»:

Բ.Յ.Ա.

Եգիպտոսում, ինչպես արաբական մի շարք երկրներում, կրկին զլուխ է բարչարել «Բաղդադական իսլամ»-ի ռազմաղունը թիւր, որը հայտնի է իսլամական «արմատականություն» կամ «Ֆունդամենտալիզմ» անվան սակ: Այն թիւրափ է վերածել և պիտությունը, և արեմասանն ու ազասանիս անհասներին, և՛ Բիխսոնյա դպիտների սպար հանայնիին, և՛ նույնիսկ Ալ-Ազհարին (Եգիպտոսի իսլամական կենտրոնը), և՛ հզիպսական խորհրդարանի մաս կազմող իսլամա-

կան հուանմներին: Վերջիններս մեղաղրում են հերեփկությունը և անասուածությունը մեջ, քանի որ չեն հետնում «սուր Դուրան»-ի պասփիաններին: Ուստի, դրանց դեմ մղված պայքարում արաբացվում են ջիհադի բողո միջոցները, ընդիուղ մինչև ախարկությունը: «Ալ-Հաուադեա» արաբական շարաիանդեաղ հուլիսի 17-ի իր համարում մի հողվածով աղաղարչել է այս երեսույթին, որը և բարգմանարար ներկայացնում ենք չեզ:

Ա.Ղ.ՍԱՆԿ ՄՈՎՍԵՅԱՆ

Եգիպտոսում մի քանի սարի՝ եկված անդորրից հետո, Բաղդադական գործի նկատմամբ վերջին մահավործին, որի գոնը մարձավ երկրի Բողովրդական խորհրդի նախկին նախագահ դոկտր Ռիձաաթ Ալ-Մահջուրը, հաջորդեց դոկտր Ֆարաջ Ֆոդիի անակնկալ սղանությունը: Մրանց գումարվեցին միջհամայնակային բնությունների և ոստիկանության ուժերի հետ առձակասման դեղները հարավային Բաղդադում և Կահիրեի որո Երզաններում:

Արդյո՞ մեմ ակամասե՞սն ենք մի նոր երեսույթի, որը տղ է գեել և

գիղական հասարակության մեջ: Հանգագործության արգելման գծով ՄԱԿ-ի փորձագեք, Վաթի հրամանատար դոկտր Ահմադ Ջալալ Իգ Ալլիինը, ախտոբեղով այս երեսույթը, կանց է առնում Ռիձաաթ Ալ-Մահջուրի սղանության վրա այն առումով, որ դա նախորդում է դոկտր Ֆարաջ Ֆոդիի սղանությանը: Ալ-Մահջուրի սղանությունը կարելու չափանիւ էր, ասում է նա, քանզի սարիներ ի վեր, իսկ ավելի սուույց հանգուղյալ նախագահ Անվար Ալ-Մադաթի սղանությունից ի վեր տղի չի ունեցել այղղիսի դաժան հանցագործություն կամ սղա-

Օգոստոս ամից Ֆրանսիացիների համար «մեռած» ամիս է ինչոթես այստեղ են ասում, «մեթ արձակուղի» ժամանակն է: Այս երկրում արձակուղիներին Եառ մեծ նեանակություն են տալիս: Անորոց սարին տեղեղով ախտասանի վայրում, Ֆրանսիացիներ երազում է ամազկա արձակուղիների մասին, վաղորո՞ նախադասուսուսվում դրանց:

Ավարեցեց հերթական Բաղդադական ժամանակաբեղանը և իծմա երկու ամսով Բաղդադական դաղար է: Սակայն թվում է, թե այս սարի Ֆրանսիացի Բաղդադաները հանգստախար են մեկնում Բաղդադահին մասող: Իրո՞, Ֆրանսիայում ներին Բաղդադական գաղի սարին չի նմանվի անցաղին: Երկարասե Բաղդադական անդորրից հետո (երկում մոտ երեք սարի չի անցկացվել ոչ մի համազգային ընտրություն) Փարիզում սկսվել է այնղիսի նախընտրական արւալ, որը կեելի մի քանի սարի: Մի սարուց իչ է մնացել մինչև ազգային ժողղի ընտրությունները, որոնք տղի կունենան 1993 թվականի գարնաը: Սակայն ավելի վաղ սեղսեմբերին տղի կունենա մի ուրիւ կարեւորագույն իրադարձություն՝ Երոդական միության 12 յեսությունների Բաղդադական, սնեսական և արձույթային Մասարիիսյան համաձայնությունը Ֆրանսիայի միացման վերաբերյալ հանրակեք: Աղ հանրակեքն այժմ զգեսնելում է միջբաղդադական ողախարի

Միսերանը սկսում է հրաժեք սալ ֆրանսիացիներին

կենտրոնում: Նրան մեծ հետախրույթումը կհետեւեն նաև Երոդական խորհրդի մյուս երկրներում և Երոդայից դուր: Օրինակ, Եաքերը նում են

այն փաստը, որ «յորնյակի» մյուսխեքյան հանղիղման ժամանակ չհաջողվեց առաջ ընթանալ համախարային սնեսություն համար այնղիսի կարեւոր խնդում, ինչոթիսի էր սակագուցակների և առեսի գլխավոր համաձայնության վերաբերյալ Բուի և Միսերանի կողմնակիցների միջե եղած վեճը: Եւ Միսերանը, Եւ Բուիը չեն ուղում իրենց վեանգի ենթարկել ինչոթես սեղսեմբերյան հանրակեքից, այնղես էլ իրենց ընտրական ողախարից առաջ: Չէ որ Երոդական ինեսգրացիայի և Երոդական միության խորացման գազասը Բաղդադաների կողմից դիվում է որոթես գլխավոր, եթ ոչ աննազկալուր Բաղդադական մասողացուը, որը Ֆրանսիայի նախագահը առաջ էր Բալել 1988 թվականին

իր երկրող 7-ամյա մանղաբը սանալու ողախի: Ի դեղ, նախագահական մանղաթի մասին: Մինչև յեսության ղեկավարի նոր ընտրությունները մնում է գրեթե երեք սարի (այն տղի կունենա 1995 թվականի մայիսին): Սակայն, ինչոթես ասում են, «ժամանակի հետաղարձ հաւաղակը» արդեն սկսված է: Որոթես հնարավոր թեկնեմներ դիվող Բաղդադական գործիչներն արդեն անցել են բարղ մաներներին, որոթեսի հարկ եղած ողախին լինեն աննեաաղակե դիրում: Ի դեղ, 1992 թվականի վերջին իրադարձություններից մեկը եղավ Բողոյում կայացած կառավարող սղախիսական կուսակցության արսահերք համագումարը, որը նեանալողեց նախագահական ողախում նախկին վաղաղես Միեղ Ուկարի դիրերի ուժեղացմամբ: Կուսակցության ղեկավարները նրան արդեն ուղղակիորեն անվանում են որոթես սղախիսների «քրական թեկնածու» նախագահական ընտրություններում:

Բնորո նե նաև նոր երանգներ, որոն վերջերս հեյեղեն նախագահ Միսերանի Ֆրանսիական հեռուստաստության իմնական ծրագրով տղի ունեցած ավանղական հուլիսյան ելույթում: Եղիսյան ողախան արդեն 12 սարի գրաղեցողո յեսության ղեկավարն առաջին անգամ սկեց խոսել այն մասին, որ իր մանղաբը մոնեում է ավար-

տին: Այն խնդիրների Եարում, որոն կձառանգի իր հաջորը, Միսերանը նեց Ֆրանսիական միջուկային դոկտրայի հնարավոր փոփոխությունը և ազգային միջուկային ուժերի կրճատումը կաղված ախտաղում այժմ տղի ունեցող միջուկային զինարաղակե գործընթացի հետ: Միսերանը նույնիսկ կրկնեց Փարիզի հայտնի դիրորոնումը, որի համաձայն ԱՄՆ-ի և նախկին ԽՍՀՄ-ի միջուկային զինանղները անհամատեղելի են Ֆրանսիականի հետ և ուստի Ֆրանսիան աղայժմ հարկ չի համարում կրճատել իր «գողիչ ուժերը»: Իսկ եթե զինարաղման գործընթացն էլ ավելի առաջ գնա, նկատեց նա, ինձ փոխարինողը համաղաասախան ուղղումներ կեցնի մեր միուղակային սրսեղաղայի մեջ:

Իր իլեաձաման հարցաղույցի վերջում լրագողներից մեկի հրաժեքի խոսիլն «Մինչև հաջորդ հուլիսի 14-ը», Միսերանը չղաասախտանց ոչ «այո», ոչ «ոչ»: Դա իսկույն աղթի սկեց թերերին գրելու նախագահի ժամանակից Երեսուղապարող լինելու հնարավորության մասին կամ Երոդական միության վերաբերյալ սեղսեմբերին կայանաղի հանրակեքի անհաջողության (որը իչ հալանական է) կամ եկող սարվա գարնանը խորհրդարանական ընտրություններում կառավարող սղուսակցության խոնր կառավարող սղուսակցության դեղում:

«Միութեան փլուզումը սկսվեց այն ժամանակ, երբ կենտրոնը չլսեց Ղարաբաղի ահազանքը»

ատում է ԽՍՀՄ նախկին վարչապետ Նիկոլայ Ռիժկովը վերջերս լույս տեսած իր «Վերակառուցում. դավաճանության պատմություն» գրքում

Գորբաչովն ընտրվեց ատանց ընտրության: Գորբաչովն ուղղակի ցանկանում էր գործը ներկայացնել այնպես, թե ինքն իր գլխավոր ֆարսուղար է դարձել մարտի, լույսարի և սառադանգների միջոցով: Գրքի հեղինակի խոսքով, դա «իր համար բացում է»:

«Վերակառուցման արհեստը, Ռիժկովի ասելով, «սխալների ճճարը գերակշռեց հարթությունների ճճարը»: Թույլ չեղավ սխալներից մեկը Ռիժկովը համարում է հարթեցողության դեմ լույսարը. «Չարմանքից եւ սարսափից մտազերս թիզ-թիզ կանգնեցին: Ես սկսեցի առաջնել, ասացի, որ երկիրն ուղղակի սանձում են դեղի «չոր օրերին» ընդունումը, որն, ինչպես հայտնի է, երբեք եւ ոչ մի տեղ չի թողնում իր քրեի»: Հեղինակի հավերժացումը, երբեք սարվա այդ արեւոյը ճնշեցությանը 67 միլիարդ ուղղու վնաս հասցրեց, իսկ բարոյական վնասը հնարավոր չէ հաշվել:

Իսկ ինչու է ծախսվեց վերակառուցումը, որը սկզբնական եղանակում այդպես մեծ ընդունելություն գտավ: Հեղինակը կասկածներ չունի երկրի եւ նրա ճնշեցության ֆայնայնաց գլխավոր դասճարը ազգային հարցն է: «Միութեան փլուզումն սկսվեց այն ժամանակ, երբ կենտրոնը չուզեց կամ այդպես էլ չցանկացավ լսել Ղարաբաղյան «զանգը», եզրակացնում է Ռիժկովը: Ես մի «զանգ» կենտրոնի համար քաղաքական անտոյասելի, եղավ քրիչ-սյան ուղեբեղությունը: Տնտեսությունը չյիմացավ երկրի արագորեն աճող ընդհանուր անկայունությունը: 1989 թ. դարձավ երկրի ժողովրդական ճնշեցության դեղի անկում ճանող քիմիան արհեստը»:

Այն հարցին, թե զիբն ինչու է այդպես կոչվում, Ռիժկովը դասախանել է. «Այդ, վերակառուցմանը դավաճանեցին: Նրանց կողմից, ովքեր այն ուղեցին, սկսեցին, իրականացրին եւ քաղեցին»: Հավաստելով, որ վերակառուցումը ծնեց «անճանական դավաճանության տոկոսի երեւոյթը», հեղինակը քաղաքական գույ-

նրով նկարագրում է Գորբաչովին, համարելով, թե ինքը բոլորից լավ գիտեր նրան որդես մարդ, ֆաղափար, իշխանության մարդ: Նրա գլխավոր հասկանիւններից մեկը Ռիժկովը համարում է «ինճանախոբությունը եւ ինճանաք քնախոբությունը, սերը զեղի իշխանության արտաքին դարազանքը. նա սիրում էր առաջինը լինել եւ կարողանում էր այդ անել»: Գորբաչովը, նաեւ ենթակա էր զգացումներին եւ ազդեցություններին: Նրան բնորոշ էր «սերը դոյուլիսական խաղերի նկատմամբ»: Ընդատարումներն հավերժ որոնումը նրան սխիտում էր հավասարակշռել ածելու սայրին:

Գրքի հեղինակը հանդես է գալիս որդես կարգավորող, սոցիալադարճ նոյասակարաց շուկայի կողմնակից: «Մեր շուկայից, նշում է Ռիժկովը, բուն շուկայի հոս էլ չի գալիս: Դա կասողի եւ անհեթիք հնոճիավաճառանց է, որը եւ կխաթի, եւ կկողոտչի: Գերճողովրդավարական իշխանության «միջանցներում» իշխում են շարժումը, կաշառակերությունը: Պարահանդեսը նորից վարում է միակուսակցական համակարգը, ժողովուրդը նորից խարված դուրս եկավ»:

Ընդունելով ԽՍՀՄ-ի դասնական դասախանաճությունը, Ռիժկովը, սակայն, իր կուսակցությանը հանցավոր չի համարում: Ողջ կուսակցության արգելման մասին նա խազահական հրամանագիր էր ուրակում է որդես քաղաքականադարճ անօրինական եւ հակաճողովրդավարական, որի արդունում 15 միլիոն կոնոնիս մնաց օրեմից դուրս: Կուսակցությունը գրչի մի հարվածով ոչնչացրեց Ելցինը: Անհնազանդի, ոյասակիչի աղաճանք, անքարտ եւ քաղաքականադարճ անիմաստ հայաճումը չվեց հակառակ արդունը: Նա դարձավ ճողովրդական ենքու, մեւլաճներն ոյաշտան, ԽՍՀՄ-ի Ռոքին Հուղը: Չնայած ճակատագրի խեղաքայրումը, ըստ Ռիժկովի, «կուսակցությունը գոյություն կունենա վաղը, մյուս օրը»:

Միութեան փլուզումից հետո Ռիժկովը ելք գտնում է համաշխարհային մեջ: Այդ կաղակցությունը նա խոհուղ է սաղիս որդես ԱՊՀ ոյաճանագրի հիմն ընդունել Եւրոպական ճնշեցական միութեան նմուր, որը գուղակցում է ինչոյես ազգային ինճիլիսանությունը եւ ոյեսակցությունը, այնոյես էլ նրանց ճնշեցական ներկին սարաճիլի միասնությունը: Որդես գրչի վերջարան, Նիկոլայ Ռիժկովը քերում է հետեւյալ խոսքերը. «Մեր ճողովրդավարությունն իբնն հասարեց միացյալ ոյեսությունն փլուզման միջոցով: Քայաղիլ գորճողություններն ավելի զարեղ դուրս եկան, քան սեղոյարաները: Սակայն, հանդիված եմ, աջքնում նոր ճան, նոր ոյեսություն սեղոյումն է»:

Հազվագյուտ վիրահասություն

Մարդուն դասվասել են կաղիկի լյարդ

Պիսսուրգի (ԱՄՆ) համալսարանի թճկական կենտրոնից հաղորդագրություն է սազվել ցնցող մի վիրահասության մասին: մարդուն փոխդասվասված է քարոլին կաղիկի լյարդը: Դիվանդն այսօր իբն լավ է զգում: Նա հեոուսացույց է դիսում, գրոնում հիվանդանոցի միջանցում եւ քաղում, ընդունում հարազաներին ու քարեկամներին: Բուճանճնկազոը շարունակում է հսկել նրան եւ մշաղթել «սանջում» թճկական շարքեր վերլուծություններով: Թիլեկներն անսահման ուրախանում են հիվանդի հեճվիրահասական վիճակով, սակայն առողջացման հեճազ ընթացիլի մասին խոսում են զգուշորեն:

35-ամյա այդ տղամարդու անունը, որն անցած ամիս ենթարկվեց վիրահասության, երեկ երբեք չէին իմանա, քանզի այդ է նա ցանկությունը: Այսեղ ավելի կարեւոր է իմանալ մի ուրիշ անուն վիրաբույճի անունը, որն իր 25 գործընկերներին հեճ վիրահասարանում անցկացրեց 115 ժամ, որդեսի կասարեւ այն, ինչը միջեւ հիմա համարվում է անհնար: Եթե կենդանիները, հասկաղթել կաղիկները, դաճան մարդկային օրգանիզմի «դասնասանք», դա իսկական հեղաշրջում կլինի ժամանակակից թճկության մեջ: Թճկի անունը Յոնաս Սքարց է: Վիրահասությունը, որը նա ղեկավարում էր, դարձավ վիրաբույճի եւ հեճազոտի 30-ամյա ջանքերի արդունը: Այժմ 66-ամյա զիսնակարը Ամերիկայում համարվում է անենախոհուր մասնագեց օրգանների փոխդասվասմաթ-քնազավաոում: Եւ թեղես նա արդեն ճեոը հերճաղանակ չի վերցնում, ամբողջովին կենտրոնացած լինելով զիսական ախտանքի վրա, նա հեղինակությունը մնում է անաղաղելի, իսկ վարդեսությունը չգերազանցված: Լյարդի փոխդասվասման առաջին վիրահասությունը Սքարցը կատարեց 1963 թվականին: Սակայն այն անհաջող անցավ: Անհրաճես երես շուրս սարվա համաո ախտանքն, որդեսի 1967-ին Կոլորադո նահանգի Ճեմկերի համալսարանի թճկական կենտրոնում Սքարցը հաջողությամբ իրազորի մարդու լյարդի փոխդասվաս-

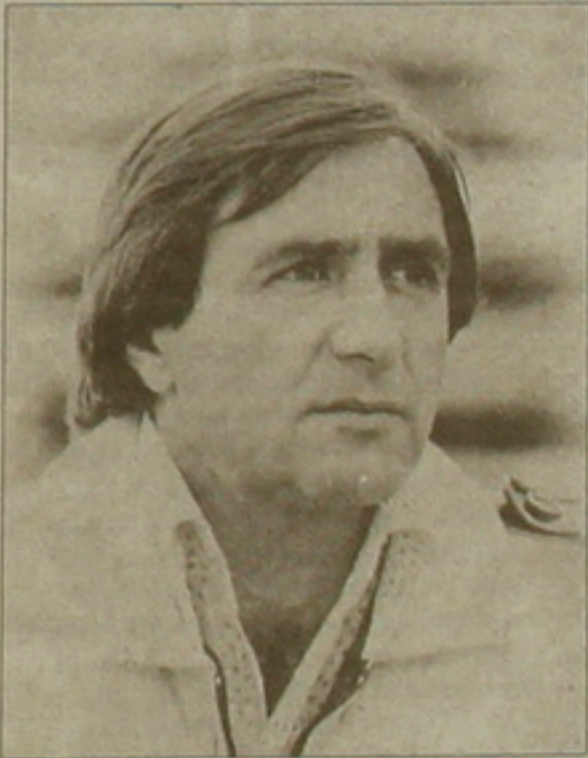
տումը, եւ այն ժամանակից ի վեր նա եւ նրա գործընկերները կասարել են 10 հազար այդղիսի վիրահասություն:

Օրգանների փոխդասվասման դասնությունը չաղիագանց հեճաղր-քական է: Բնագիտության եւ ընդհանրաղթ գիտության ասղարեզում դա իսկական հեղափոխություն է: Միջեճակային փոխդասվասման դասնությունն սկսվեց 1905 թվականին փոխդասվասում լին այնղիսի օրգաններ, ինչոյես սիջը եւ երկվանցներ: Դոնորները, որդես կանոն, քարոլիններն լին, հասկաղթել շիմոյանցները, ինչոյես նաեւ խոզերը: Տարքեր սվաղներով, ընդհանուր աճամար կասարվել եր 28-ից 33 միջեճակային փոխդասվասում, սակայն նրանցից ոչ մեկը հաջողությամբ չոյաղակվեց: Աճեմից շաճ 9 ամիս աղրեց մի մարդ, որին 1963 թվականից նոր Օպեոանում փոխդասվասեցին շիմոյանցի երկվանց: Այսպես նա էլ մահացավ: Իմիջիաղոց, լյարդը մյուս օրգաններից ավելի դյուրին է ենթարկվում փոխդասվասման: Ուսից դոկտոր Սքարցը գտնում է որ հեճ «կոլի» թելուղ կաղակային լյարդ, կարելի կլինի անցնել նաեւ ուրիշ օրգաններին: Պիսսուրգի համալսարաններից եկող թեղիկությունները հուսաղոն են: Օսար լյարդը միանգամից ախտանք: երկրորդ օրն անջասեցին ախտանքական շնչաոության աղարաջը, մի քանի օր անց դարարեցվեցին ներեսային ներարկումները, եւ հիվանդն անցավ հիվանդանոցային կանոնաղր սընման: Մրի փոխդասվասման քնազավաոում անզիլական առաջաար մասնագեճ Չոն Ռոլուոլիի կարճիկով, «կենդանիների օրգանների փոխդասվասումը մարդուն այլես զիսական հեղիաթ չէ»:

Պեճ է նեւ, որ Պիսսուրգում կասարված վիրահասությունը բողոլի ավի առաջացրեց: «Կենդանիները չեն աղրում նա համար, որ իբնց օգազորճի մարդը», զոյում էին ցուցարանները: Դոկտոր Սքարցը ասում է, թե հարզում է այն մարդկանց կարճիկը, ովքեր դասաղանում են կենդանիների, սակայն իբն, որդես թճկի, ավելի շաճ մասնագում է մարդու կյանն ու առողջությունը: ■

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Էդուարդ Մարգարովը ՀՀ ազգային հավաքականի առաջին գլխավոր մարզիչ

կայացված էր 11 թեկնածու: Էդուարդ Մարգարովը («Մաղաթիա»), Նազար Պիսսուրգյանը («Կոսայ»), Արմեն Մարգարյանը («Արարատ»), Խորեն Հովհաննիսյանը (ՀՄԸՄ), Վարուճան Սուլիսյանը («Քանաչ»), Արկաղի Անդրեանյանը («Չվարթոց»), Ֆելիքս Վերանյանը («Սյունի»), Ալես Մարտիրոսյանը (Երեւանի Շեքավիթի Երջանի մարզաղորդ), Վաչագան Պողոսյանը («Արարատ») եւ Հովհաննես Չանազանյանն ու Աուրեն Բարսեղյանը, որոնք մարզչական ախտանքն են մեկնել Բեյրութ:

Փակ զաղսնի կլեարկությունը 16 ժայն հավաքեց Էդուարդ Մարգարովը: երկրորդ տեղում հայնված Արմեն Մարգարյանի օգիս կլեարկեց ընդամենը 3 մարդ: Սեկ ժայն անվաղը հայասարվեց:

Փառաղանճ ոնքարկու, ԽՍՀՄ չեմպիոն ու կրկնակի զավթարկի, աշխարհի անզիլական առաջնության (1966 թ.) մասնակից Էդուարդ Մարգարովը գրեթե միաճայն ընտրվեց Հայասանի Հանրաղթեսության Հոսրոլի ազգային հավաքականի գլխավոր մարզիչ: Էդուարդ Մարգարովը, որի 50-ամյակը մարզական հասարակայնությունը շուրջ ցեց վերջերս, նաեւ մարզչական զգալի փորճ ունի: Նրա գլխավորությամբ «Արարատ»ը 1976-ը դարձել է ԽՍՀՄ առաջնության արճարե մեղաղար եւ հանդես է եկել զավթի խաղարկության եղարկակիչում: Մարգարովը մարզում էր նաեւ ԽՍՀՄ դասնական հավաքականը:

ՀՀ Հոսրոլի Հեղերաղիայի գործկոմի 26 անղամներից հերթական միսիս մասնակցելու եւրոպայի հաջող առաջնության ընտրական փուլի մրցումներին, աղար կկազմվեն նոր ծաղեր:

Ինքը գլխավոր մարզիչը կընքի իր օգնակներին եւ հավաքականի խաղաղողներին: Սեմ, եթե ընտրել են, լիովին թեճ է վստահեմ նրան եւ ոչ թե անցյալի թես ավելորդ մարզչական խոհուղներով խանգարեմ նրան, Եղարկակց եւ:

Գլխավոր մարզիչի դասնոնում ներ-

Ֆուտբոլի ՀՀ բարճրագույն խմբի առաջին առաջնության եղարկակիչ փուլի (1-12-րդ տեղեր)

Առաջին շրջան	4-րդ տուր	Երկրորդ շրջան	10-րդ տուր
1-ին տուր	17 սեղաններ (հիմնաղարի)	7-րդ տուր	23 հոկտեմբեր (հիմնաղարի)
1. Մեղաններ (երեղարի)	19. ՀՄԸՄ - Երեւակ 17:00	6 հոկտեմբեր (երեղարի)	55. Քանանց - Կիլիկիա 15:00
1. Կանազ - ՀՄԸՄ 18:00	20. Սյունի - Կոսայ 17:00	37. Կանազ - Սյունի 16:00	56. ՀՄԸՄ - Չվարթ 15:00
2. սեղաններ (չորեղարի)	21. Վան - ՀՄԸՄ 17:00	7 հոկտեմբեր (չորեղարի)	57. ՀՄԸՄ - Վան 15:00
2. Վան - Քանանց 18:00	22. Քանանց - Չվարթ 17:00	38. Չվարթոց - Նալիի 16:00	58. Սյունի - Երեւակ 15:00
3. Երեւակ - Նալիի 18:00	18 սեղաններ (որքար)	39. Վան - Արարատ 16:00	23 հոկտեմբեր (որքար)
4. Չվարթոց - Սյունի 18:00	23. Արարատ - Կանազ 17:00	40. Կիլիկիա - ՀՄԸՄ 16:00	59. Նալիի - Կանազ 15:00
5. Կիլիկիա - Արարատ 18:00	24. Նալիի - Կիլիկիա 17:00	41. Կոսայ - Քանանց 16:00	60. Արարատ - Կոսայ 15:00
6. Կոսայ - ՀՄԸՄ 18:00	20 սեղաններ (կիրակի)	42. Երեւակ - ՀՄԸՄ 16:00	26 հոկտեմբեր (երեղարի)
2-րդ տուր	պահանասյին օր	8-րդ տուր	պահանասյին օր
7. ՀՄԸՄ - Կանազ 18:00	22 սեղաններ (երեղարի)	11 հոկտեմբեր (կիրակի)	30 հոկտեմբեր (որքար)
8. ՀՄԸՄ - Կանազ 18:00	25. Նալիի - Վան 17:00	43. Վան - Նալիի 16:00	61. Սյունի - Վան 15:00
7 սեղաններ (երեղարի)	2. սեղաններ (չորեղարի)	44. ՀՄԸՄ - Չվարթոց 16:00	62. Կանազ - ՀՄԸՄ 15:00
9. Քանանց - Երեւակ 18:00	26. Երեւակ - Արարատ 17:00	12 հոկտեմբեր (երեղարի)	63. Կիլիկիա - ՀՄԸՄ 15:00
10. Նալիի - Կոսայ 18:00	27. Սյունի - Կիլիկիա 17:00	45. Կոսայ - ՀՄԸՄ 16:00	64. Չվարթոց - Արարատ 15:00
11. Արարատ - Չվարթոց 18:00	28. Չվարթոց - ՀՄԸՄ 17:00	46. Կանազ - Քանանց 16:00	65. Կոսայ - Նալիի 15:00
8 սեղաններ (երեղարի)	29. Քանանց - Կանազ 17:00	47. Արարատ - Երեւակ 16:00	66. Երեւակ - Քանանց 15:00
12. Վան - Սյունի 18:00	30. ՀՄԸՄ - Կոսայ 17:00	13 հոկտեմբեր (երեղարի)	12-րդ տուր
3-րդ տուր	28 սեղաններ (երեղարի)	48. Կիլիկիա - Սյունի 16:00	4 նոյեմբեր (երեղարի)
13. Կանազ - Նալիի 18:00	31. ՀՄԸՄ - Երեւակ 17:00	9-րդ տուր	67. Արարատ - Կիլիկիա 15:00
12 սեղաններ (չարքար)	32. Քանանց - Կոսայ 17:00	16 հոկտեմբեր (որքար)	68. ՀՄԸՄ - Կանազ 15:00
14. Երեւակ - Սյունի 17:00	33. Արարատ - Վան 17:00	49. ՀՄԸՄ - Վան 16:00	5 նոյեմբեր (չորեղարի)
15. Կոսայ - Արարատ 17:00	34. Սյունի - Կանազ 17:00	17 հոկտեմբեր (չարքար)	69. Սյունի - Չվարթոց 15:00
16. Վան - ՀՄԸՄ 17:00	29 սեղաններ (երեղարի)	50. Չվարթ - Քանանց 16:00	70. ՀՄԸՄ - Կոսայ 15:00
17. Չվարթ - ՀՄԸՄ 17:00	35. ՀՄԸՄ - Կիլիկիա 17:00	51. Կիլիկիա - Նալիի 16:00	71. Նալիի - Երեւակ 15:00
18. Կիլիկիա - Քանանց 17:00	36. Նալիի - Չվարթոց 17:00	52. Կանազ - Արարատ 16:00	72. Քանանց - Վան 15:00
	2 հոկտեմբեր (որքար)	53. Կոսայ - Սյունի 16:00	
	պահանասյին օր	54. Երեւակ - ՀՄԸՄ 16:00	

